

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

Освітня програма «Німецька мова та література»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вступ до мовознавства
Викладач (-і)	Дрогомирецький Петро Петрович
Контактний телефон викладача	0955271464
E-mail викладача	petro.drohomyretskii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	вівторок 13.30
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» спрямована на ознайомлення студентів з базовими теоретичними поняттями мовознавства та передбачає формування цілісного уявлення про мову як структуру з огляду на сучасний стан мовознавчої науки. Курс містить систематичний виклад основних понять, категорій та методологічних принципів мовознавчої науки, відомості про сутність та природу мови, її походження, функціонування та розвиток, виникнення й розвиток письма, класифікацію мов світу за походженням і будовою, шляхи й методи вивчення мовного матеріалу, зв'язок мовознавства з іншими науками, практичне використання мови.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» є ознайомлення студентів із проблематикою мовознавства, основними поняттями, якими оперує ця наука на сучасному етапі розвитку та повідомлення загальних відомостей щодо властивостей, особливостей будови мови, необхідних для подальшого поглибленого вивчення дисциплін лінгвістичного циклу.</p> <p>Найважливішими завданнями курсу є розкрити предмет і завдання мовознавства, ознайомити з основами теорії мови, найважливішими категоріями та методичними основами науки; визначити місце загального, конкретного та прикладного мовознавства в системі наук; окреслити основні проблеми класифікації мов світу, закономірності історичного розвитку мови; розглянути ключові теорії походження, сутності, функцій та будови мови; пояснити функціонування та взаємодію її структурних одиниць; розглянути природу, структуру, теорії походження письма; спонукати до осмислення значення мови для окремої людини і людства загалом.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні засвоїти основні поняття та категорійний апарат загального мовознавства, природу, сутність мови, біологічні, релігійні, психологічні, соціальні теорії виникнення та походження мови, теоретичні основи взаємозв'язку розвитку і становлення мови із типом суспільно-економічної формації, функції мови; поняття структури і системи мови, лінгвістичного знака, парадигматику мовних одиниць та їх синтагматичні відношення у мовленні, суть проблеми співвідношення мови і мислення, мови і мовлення; природу, сутність та етапи становлення та розвитку письма, графічних алфавітних систем, принципи орфографії, орфоєпії та спеціальних форм письма; принципи класифікації мов світу; сучасні напрями лінгвістичних досліджень у світовому мовознавстві та в Україні.</p> <p>Зазначений курс спрямований на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння через пошук, читання і реферування мовознавчої наукової літератури.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
4.1. Загальні компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> • Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і 	

досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями з мовознавства,
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність проведення досліджень на належному рівні.

4.2. Фахові компетентності

- Усвідомлення структури філологічної науки, її теоретичних основ.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, теорію та історію, функції, рівні.
- Здатність здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- Здатність самостійно набувати та удосконалювати необхідні знання та вміння шляхом опрацювання лекційного матеріалу та теоретичної літератури з тем курсу.
- Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- Вміння аналізувати історичні закономірності розвитку лінгвістичних напрямів, філософське підґрунтя появи тих чи інших лінгвістичних концепцій, різні погляди вчених щодо наукової парадигми лінгвістики.
- Знання мовознавчих термінів та сучасної проблематики лінгвістики.
- Здатність використовувати на практиці набуті знання при написанні курсових та дипломних робіт, проведенні науково-дослідної роботи, аналізувати на належному науковому рівні мовний матеріал.

4.3. Результати навчання

- Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- Знати й розуміти систему мови і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- Здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- Розрізняти одиниці різних мовних рівнів та застосовувати методи лінгвістичних досліджень для аналізу одиниць різних рівнів мови та мовлення.
- Визначати місце мови за типологічною та генеалогічною класифікацією.
- Аналізувати особливості мов індоєвропейської, фіно-угорської, тюркської, семіто-хамітської, китайсько-тибетської мовних сімей;
- Розуміти та обґрунтовувати теоретичні погляди лінгвістів та філософів на природу, та функції сутність мови.
- Давати визначення передбаченим програмою курсу мовознавчим термінам.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20

семінарські заняття / практичні / лабораторні		10			
самостійна робота		60			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
1	035 Філологія	1	В		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літе- рату- ра	Завдання, год	Вага оцін ки	Термін викона ння
<p>Тема 1. Предмет, зміст і основні завдання вступу до мовознавства.</p> <p>1. Поняття мови, мовлення.</p> <p>2. Структура та функції мови.</p> <p>3. Проблема походження мов.</p> <p>4. Історичні типи мов.</p> <p>5. Мова як діяльність і творче начало.</p>	Лекція, групова робота, практичне заняття	5, 8, 10	Проблемні завдання: 1. Чому мова є соціальним явищем 2.	5	вересе нь
<p>Тема 2. Класифікації мов. Зародження порівняльно-історичного мовознавства.</p> <p>1 Типологічна класифікація мов.</p> <p>2.Передумови виникнення порівняльно-історичного методу.</p> <p>3. Ф. Бопп, Я. Грімм, Р. Раск, О. Востоков – основоположники порівняльно-історичного мовознавства. Характеристика їхніх основних праць, напрямів лінгвістичних досліджень.</p> <p>5.Генеалогічна класифікація мов.</p>	Лекція, практичне заняття	1, 2, 5, 7, 8, 10	Проблемне завдання: 1. Які основні критерії класифікації мов світу?	5	вересе нь
<p>Тема 3. Мовознавство на сучасному етапі</p> <p>1. Когнітивна лінгвістика.</p> <p>2. Комунікативна лінгвістика.</p> <p>3. Лінгвістика тексту.</p> <p>4. Функціональна лінгвістика.</p>	Лекція, практичне заняття	3, 4, 5, 7, 8, 10	Поблемні завдання: 1. Які гібридні науки виникають на межі лінгвістики та інших наукових дисциплін?	5	вересе нь
<p>Тема 4. Мова і мислення.</p> <p>1. Проблема співвідношення мови і мислення. Менталістика як наука, що вивчає взаємозв'язки мови, мислення і свідомості.</p> <p>2. Психофізичні основи зв'язку мови і мислення. Нейролінгвістика.</p> <p>3. Роль мови у процесі пізнання.</p>			1. Чому мова і мислення взаємопов'язані, а не тотожні?		
<p>Тема 5. Мова і мовлення.</p> <p>1. Мова і мовлення як два аспекти</p>	Лекція, практичне	3, 4, 5, 7,	1.Як співвідносять	10 б.	жовтен ь

<p>мовної діяльності. 2. Одиниці мови і мовлення на всіх рівнях мовної системи, їх співвідношення. 3. Сучасні уявлення про співвідношення мови і мовлення. 4. Психолінгвістика – наука про мовну діяльність.</p>	<p>не заняття, самостій на робота №1</p>	<p>8, 10</p>	<p>бся мова та мовлення в синхронії?</p>		
<p>Тема 6. Знакова природа мови. 1. Мовознавство і семіотика. Загальне поняття знака і знакової системи. 2. Типологія знаків. 3. Основні властивості (ознаки) знаків. 4. Своєрідність мови як знакової системи. 5. Знаки, субзнаки і суперзнаки, їх функції.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, тестова робота №1</p>		<p>1. Чому слово є мовним знаком? 2. У чому особливість мови як знакової системи?</p>	<p>10б.</p>	<p>жовтень</p>
<p>Тема 7. Структура і система мови. 1. Системний характер мови. 2. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між мовними одиницями. 3. Структура мови. Основні й проміжні рівні мови.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>3, 4, 5, 7, 8, 9, 10</p>	<p>1. Чому в лінгвістиці виділяють три яруси мови?</p>	<p>5</p>	
<p>Тема 8. Мова та історія. 1. Мова як явище, що історично розвивається. Темпи мовних змін і розвиток мови. 2. Синхронія і діахронія. 3. Зовнішні причини мовних змін. 4. Внутрішні причини мовних змін.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>1. На якому етапі розвитку людства виникає національна мова?</p>	<p>5</p>	<p>листопад</p>
<p>Тема 9. Методологія та методи дослідження мови. 1. Загальнонаукові способи дослідження: спостереження, експеримент, моделювання. Дедукція й індукція, аналіз і синтез у лінгвістичних дослідженнях. 2. Поняття про метамову опису мови. 3. Класифікація методів лінгвістичних досліджень. 4. Характеристика методів лінгвістичного аналізу</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>1. Які методи дослідження мови використовуються в діахронії та синхронії?</p>	<p>5</p>	<p>листопад</p>

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до іспиту</p>
--	--

	становить максимум 50 балів, бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Передбачені 2 самостійні роботи (№1 – 10 б.; №2 - 10 б, два письмових підсумкових тестування (10 балів за кожне тестування) (максимум 40 балів).
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх 18 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 10 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з коефіцієнтом 2.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань самостійної та контрольної робіт, а також бали підсумкового тестування.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (зокрема й на лекційних), активність студента під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).

8. Рекомендована література

1. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови. Київ, 2009. 192 с.
2. Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2008. 240 с.
3. Дорошенко С.І., Дудик П.С. Вступ до мовознавства. Київ: Вища школа, 1974.
4. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. Київ : академія, 2006.
5. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Київ: Академія, 2008.
6. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства: Підручник.– Київ: Академія, 2006. 424 с.
7. Куранова С.І. Основи психолінгвістики: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
8. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. Київ, 1999.
9. Семчинський С.В. Загальне мовознавство. Київ, 1996.
10. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. Київ: МЛПП, 1995.

Викладач: Дрогомирецький Петро Петрович